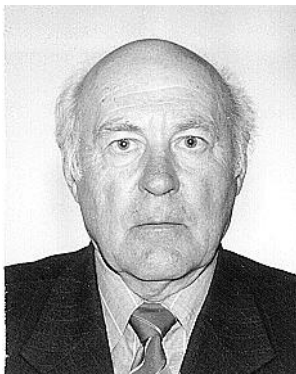

УДК 614.1

Кисельов Аркадій Федорович, 1925 р.н. Кандидат медичних наук, професор, заслужений лікар України. Протягом 20 років працював завідувачим районним, потім обласним відділом охорони здоров'я Миколаївської області. З 1978 року завідувач кафедри біологічних основ фізичної культури та спорту МДПУ. Автор 247 наукових праць, серед яких 10 монографій та навчально-методичних посібників. Має державні нагороди – три ордени та шість медалей. Коло наукових інтересів: історія медицини, демографія, екологія, валеологія, оцінка здоров'я населення.

Тагарова Лариса Леонідівна, 1956 р.н. Закінчила Дніпропетровський державний медичний інститут, санітарно-гігієнічний факультет. З 1979 р. працює старшим викладачем кафедри біологічних основ фізичної культури та спорту МДПУ. Наукова діяльність пов'язана з вивченням стану здоров'я населення області.

Томілін Юрій Андрійович, 1936 р.н. Кандидат біологічних наук з спеціальності радіобіологія. Доцент МФ НаУКМА. Наукові інтереси пов'язані з радіоекологією водних систем, автоматизованих систем радіоекологічного та екологічного контролю. Член-кореспондент Української Екологічної академії наук, голова Миколаївського регіонального відділення академії, член міжнародного Союзу радіоекологів IUR. Директор науково-дослідної лабораторії з проблем радіаційної безпеки населення. Автор більше ста наукових робіт.

Смельянова Ольга Григорівна, 1948 р.н. Закінчила Одеський державний університет ім. І.І.Мечнікова у 1973 р. Старший викладач кафедри біологічних основ фізичної культури та спорту МДПУ. Наукова діяльність пов'язана з вивченням екологічного стану Миколаївської області та здоров'я людей.

Екологічні чинники здоров'я населення Миколаївської області

Представлено результати вивчення впливу різних екологічних чинників на стан здоров'я населення міста Миколаєва. На основі проведених досліджень показано, що стан здоров'я населення погіршується, зростає рівень захворюваності, і в основі цих негативних тенденцій лежать екологічні фактори.

Environment – is a primary source of physical, biological and social factors surrounding people and effecting on them in little doses constantly. Some results of the investigations of inhabitants health in Mykolaiv show that phenomenon. They are: air drinking water pollution, poisoning of food products, influence of the noise of the motor transport and electromagnetic fields of the radio, television and radio-location.

Зовнішнє середовище – першооснова фізичних, біологічних та соціальних факторів, що оточують людину та впливають на неї. Це середовище, в якому вона жила протягом сотень тисяч років своєї біологічної еволюції. Це сукупність його місцезнаходження, економічних та соціальних умов, яка складається не тільки з таких систем життєзабезпечення, як повітря, вода, їжа та кров, але й багато подразнюючих факторів, негативно впливаючих на неї та її здоров'я. Це, по суті, сховище фізичних, хімічних та біологічних сил, які підтримують або загрожують її існуванню та які мають мутагенну дію на генотип всіх живих істот. Складові навколишнього середовища знаходяться у постійній течії, постійно змінюються, що підсилює їх дію. Людина таким чином знаходиться в постійному стані конфлікту з навколишнім середовищем, тому що весь час бореться за виживання.

Фактори навколишнього середовища впливають не тільки на здоров'я людей, що живуть нині. Антропогенні забруднення природи, кумулятивний ефект дії їх малих доз на організм батьків, мутагенні зміни в спадковості відбиваються на стані здоров'я, життєвості, психіці майбутніх поколінь. Все це ігнорується нинішніми урядами, політиками, що може призвести до економічної катастрофи. Генетик М.Дубінін каже: "Екологічний злочин – це ядерна бомба зі сповільненою дією". Дія факторів навколишнього середовища може бути гострою та хронічною, яка виникає при довготривалому впливі факторів малої інтенсивності, що призводить до хронічної неспецифічної дії на організм людини.

Метою наших досліджень було вивчення впливу різних чинників малої інтенсивності на стан здоров'я населення міста Миколаєва, яке проживає в різних зонах забруднення навколишнього середовища. З цією метою були обрані два райони міста: умовно "чистий" (Х – Ліски, Намив) і умовно "брудний" (У – промислова зона), в кожному з яких біля 100 тис. населення. За допомогою обласної санітарно-епідеміологічної станції вивчався стан забруднення атмосферного повітря, питної води, продуктів харчування, вплив шуму автомобільного транспорту та промислових підприємств. Стан здоров'я населення вивчався за амбулаторними медичними картками, статистичними талонами про захворювання та звітами лікувально-профілактичних закладів.

Дослідженнями встановлено, що забруднення атмосферного повітря, водного середовища та ґрунту шкідливими домішками промислових підприємств та побутовими відходами складає біля 112,4 тисяч тон на рік. Серед домішків частки сірчаного

ангідриду, окису азоту та вуглецю, вуглеводні, фтористий водень, бензпірен, які мають високий ранг небезпечності для здоров'я людини.

Професійна захворюваність щороку збільшується. У 1998 році вона вже перевищила показники 1993 року. В структурі професійних захворювань здебільшого зустрічаються хвороби, які пов'язані з впливом пилу, шуму та вібрації. Щороку реєструється до 99 випадків професійних захворювань, з яких 46 складають пневмоконіози та бронхіти, 40 випадків припадає на хвороби, пов'язані зі шкідливим впливом шуму та вібрації.

Дуже велику школу водному середовищу та вживанню питної води надає великий гірсько-добувний промисловий комплекс України – Кривбас, який скидає після часткової очистки шахтні та фільтраційні води в річку Інгулець, що являє собою праву притоку Дніпра. Шахтні води Кривбасу, крім високого рівня вмісту мінеральних солей, мають важкі метали, хлорорганічні сполуки та інше, а госпобутові стічні води мають високий рівень бактерій та вірусів. Забруднена вода заповнює Жовтнєве водосховище, яке становить резервне джерело постачання питної води мешканцям міста Миколаєва.

Тривалі спостереження довели, що при постійному вживанні цієї води у населення міста виникають порушення шлунково-кишкового тракту, водно-солевого та пуриного обміну, розлади печінки, серцево-судинної системи та сечовидільної систем.

Забруднення навколишнього середовища виробниками та побутовими викидами призвели до накопичення азоту в нітритній та нітратній формі в ґрунті, воді та продуктах харчування. Аналіз сільськогосподарських культур показав наявність нітратів частіше всього в буряках, цибулі, кабачках, моркві, огірках, томатах та кавунах.

В умовно "чистому" районі (Х) середньорічна температура повітря була вища, ніж в умовно "брудному" районі (У) та менша швидкість повітря. В районі У рівень забруднення атмосферного повітря, питної води у 1,5-2 рази вищий, ніж у районі Х. Тут протягом останніх п'яти років захворюваність населення на хворобу зору, вуха, органів травлення, дихання і серцево-судинної системи в 2-6 разів вища, ніж у районі Х.

Звертає на себе увагу і той факт, що на організм людини шкідливо впливають електромагнітні поля, які покрили всю територію міста і області. Це, насамперед, радіо, телебачення, радіолокація електромагнітної енергії, які прямо чи побічно діють на здоров'я людини. У місті Миколаєві 80%

електромагнітної енергії дають короткохвильові передатчики, 5% – ультракороткохвильові та надпотужньо-частотні установки (телецентр), радіолокатор, промені яких складають 15%.

Здоров'я людини як стан повного фізичного, психічного та соціального благополуччя є результатом комплексного впливу соціально-економічних, біологічних, екологічних факторів. Людина виживає тільки в системі, в якій всі положення пов'язані з дотриманням законів розвитку природи, збереженням біосферита людини та її практичної діяльності.

Виявити загрозу, яка криється в навколишньому середовищі, зрозуміло, значно легше, ніж ліквідувати її. Ключ до вирішення питання про вплив навколишнього середовища на здоров'я – в надрах економіки, політики, способу життя та взаємовідносин людей з їх навколишнім еством. Здоров'я населення як дзеркало відображає обличчя суспільства.

Література

6. Барановський В., Піроженко К., Шевченко В. Медико-екологічний атлас України // Зелений світ. – К., 1995.
7. Гербицький П.В. Вступ до медичної екології. – Монографія. – Дніпропетровськ, 1996.
8. Кисельов А.Ф., Татарова Л.Л., Томілін Ю.А. Вплив Чорнобильської катастрофи на захворюваність населення Південного регіону // Людина та навколишнє середовище – проблеми безперервної екологічної освіти в вузах. – Одеса, 1999.
9. Національна доповідь про стан навколишнього природного середовища в Україні. – К.: Видавництво Раєвського, 1997.
10. Стан навколишнього природного середовища в Україні // Інформаційний бюлетень "Народ і влада". – К.: Асоціація міст України. – 1996. – № 8.